

บทที่ 1

กรอบและแผนดำเนินการโครงการ

1.1 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่ทุกภาคส่วนต้องมีความตระหนักและให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหา และในหลายประเทศได้ให้ความสนใจในเรื่องดังกล่าวและได้กำหนดมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกับการค้า เพื่อป้องกันและลดผลกระทบที่จะเกิดกับประชาชนในประเทศของตนเอง ทั้งมาตรการในรูปแบบสมัครใจ เช่น การรับรองระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14001) ฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม (Ecolabel) เป็นต้น และในรูปแบบบังคับด้วยกฎระเบียบการค้าและสิ่งแวดล้อม เช่น ระเบียบว่าด้วยสารเคมีของสหภาพยุโรป (REACH) ระเบียบการกำจัดซากเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (WEEE) ระเบียบการจำกัดการใช้สารอันตรายบางชนิดในเครื่องใช้ไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ (RoHS) เครื่องหมายรับรองความปลอดภัยของสหภาพยุโรป (CE Mark) เป็นต้น ในฐานะของผู้ประกอบการของไทยที่พึงพิงการส่งออกค่อนข้างสูงยังมีความตื่นตัวในเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมค่อนข้างน้อยรวมถึงความรู้ ความเข้าใจในกฎระเบียบต่างๆ มีไม่มากนักทำให้มีแนวโน้มที่เสี่ยงต่อการรับภาระกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ โดยความรู้ในเครื่องมือต่างๆ สำหรับการจัดการสิ่งแวดล้อมและแนวทางเพื่อการรองรับมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมดังกล่าวมีความคล้ายคลึงกัน อาทิ การประเมินวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ (Life Cycle Assessment : LCA) และการผลิตที่สะอาดหรือเทคโนโลยีสะอาด (Cleaner Technology : CT) เป็นต้น ดังนั้นการนำเครื่องมือเหล่านี้มาใช้ จึงเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมในประเทศต่าง ๆ ได้อย่างดี

ด้วยการส่งเสริมและการสนับสนุนของภาครัฐที่เน้นให้ความสำคัญกับผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ผลิตในสายโซ่การส่งออกและภาคบริการที่ปัจจุบันต้องเผชิญกับการกำหนดมาตรฐานสากลด้านต่าง ๆ รวมถึงด้านสิ่งแวดล้อม และผู้ประกอบการนั้นยังมีความต้องการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในมาตรการดังกล่าว รวมถึงแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมด้วยเครื่องมือที่เหมาะสมกับลักษณะของธุรกิจ เพื่อประเมินศักยภาพของตนเองในการดำเนินธุรกิจเพื่อการส่งออกที่ยั่งยืน โดยผู้ประกอบการแต่ละรายยังขาดความร่วมมือในลักษณะเครือข่ายความรู้ระหว่างกันเพื่อร่วมยกระดับสถานประกอบการและผลิตภัณฑ์อย่างเกื้อกูลกัน

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องจัดทำโครงการ "การเสริมสร้างศักยภาพผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อพัฒนาการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบองค์รวม" เพื่อพัฒนาการจัดการสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการและยกระดับผลิตภัณฑ์ให้สามารถแข่งขันทางการค้าในตลาดโลกได้ด้วยการใช้เครื่องมือด้านสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมและนำประโยชน์จากฐานความรู้ที่พัฒนาขึ้นโดยเครือข่าย

ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดความเสี่ยงต่อแรงกดดันจากมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมให้สามารถดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนได้ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 1) สร้างจิตสำนึกและความตระหนักในระเบียบ ข้อกำหนด มาตรฐาน ที่เป็นมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกับการค้าแก่ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม
- 2) ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กของไทยด้วยเครื่องมือการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม เพื่อสร้างความพร้อมต่อการดำเนินการธุรกิจตามมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกับการค้าที่มีอยู่ในปัจจุบันและที่กำลังเกิดขึ้นในอนาคต
- 3) สรุปสถานะเบื้องต้นผู้ประกอบการในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกับการค้าโดยใช้เครื่องมือการจัดการสิ่งแวดล้อม และสรุปความต้องการการสนับสนุนผู้ประกอบการเพื่อลดภาระจากมาตรการดังกล่าว

1.3 แผนการดำเนินงานและระยะเวลา

การดำเนินงานในโครงการใช้เวลา 4 เดือน เริ่มตั้งแต่วันที่ 9 สิงหาคม 2550 – 8 ธันวาคม 2550)

1.4 กลุ่มเป้าหมาย

ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กภาคการผลิตและภาคบริการในภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคเหนือ โดยมีคุณสมบัติเบื้องต้นดังนี้

- 1) เป็นผู้ผลิตผลิตภัณฑ์หรือบริการที่อยู่ในกลุ่มที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกับการค้า เช่น อุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ สิ่งทอ เซรามิกส์ และเฟอร์นิเจอร์ หรือเป็นผู้ประกอบการรายใหม่
- 2) มีประสบการณ์ในการส่งออกผลิตภัณฑ์หรืออยู่ในสายโซ่การผลิตที่มีการส่งออก
- 3) เป็นผู้ผลิตที่ได้รับการส่งเสริมศักยภาพเพื่อส่งออกจากสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

1.5 ขอบเขตการดำเนินงาน

1.5.1 การเตรียมการ

- 1) การพัฒนาหลักสูตร โดยคณะผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีประสบการณ์ดำเนินการผ่านมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกับการค้า ใช้เครื่องมือการจัดการสิ่งแวดล้อม รวมถึงความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในการเตรียมการพัฒนาองค์กร

2) กำหนดพื้นที่เป้าหมาย โดยคำนึงถึงความหนาแน่นของผู้ประกอบการและกลุ่มอุตสาหกรรมในแต่ละภาค ได้แก่

2.1) ภาคเหนือ : อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์และอุตสาหกรรมเซรามิกส์

2.2) ภาคกลาง : อุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และอุตสาหกรรมสิ่งทอ

2.3) ภาคตะวันออก : อุตสาหกรรมเคมีและอุตสาหกรรมสนับสนุนอื่น ๆ

3) สรรหาและคัดเลือกผู้ประกอบการในพื้นที่เป้าหมายเพื่อเข้าร่วมโครงการ ได้เชิญชวนผู้ประกอบการเข้าร่วมฝึกอบรม โดยผ่านการประชาสัมพันธ์ด้วยสื่อต่าง ๆ ผ่านองค์กรเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ และ เครือข่าย THAIROHS เป็นต้น นอกเหนือจากการเชิญชวนผ่านเอกสารแผ่นพับตามรายชื่อผู้ประกอบการที่อยู่ในกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงศูนย์ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในแต่ละภูมิภาค

1.5.2 การดำเนินงาน

1) จัดทำแผนการฝึกอบรม พร้อมประสานงานเพื่อรับสมัครผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาด เล็กเข้าร่วมโครงการใน 3 พื้นที่เป้าหมาย ดังตารางที่ 1-1 แผนงานกิจกรรม

ตาราง 1-1 แผนงานกิจกรรม

กิจกรรม	วันที่	สถานที่
1) อบรมเจ้าหน้าที่ของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	28 กันยายน 2550	สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
2) ฝึกอบรมเพื่อสร้างความตระหนักที่เกี่ยวข้องกับมาตรการด้าน และ ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้ในเครื่องมือการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม (รุ่นละ 2 วัน)		
2.1) ภาคตะวันออก : ชลบุรี	11-12 ตุลาคม 2550	โรงแรมชลจันทร์
2.2) ภาคกลาง : กรุงเทพมหานคร	18-19 ตุลาคม 2550	โรงแรมมิราเคิลแกรนด์
2.3) ภาคเหนือ : เชียงใหม่	8-9 พฤศจิกายน 2550	โรงแรมดิเอ็มเพรส
2.4) ภาคตะวันออก : ชลบุรี	16 พฤศจิกายน 2550	โรงแรมเมอร์เคียว
3) ประชุมเพื่อติดตามการดำเนินงานและสรุปความต้องการการสนับสนุน (รุ่นละ 1 วัน)		
3.1) ภาคกลาง : กรุงเทพมหานคร	15 พฤศจิกายน 2550	โรงแรมมิราเคิลแกรนด์
3.2) ภาคเหนือ : เชียงใหม่	11 ธันวาคม 2550	โรงแรมเดอะปาร์ค
3.3) ภาคตะวันออก : ชลบุรี	17 ธันวาคม 2550	โรงแรมเมอร์เคียว

2) อบรมเจ้าหน้าที่ของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจำนวนไม่เกิน 40 คน เพื่อสร้างให้เกิดความเข้าใจในหลักการของมาตรการด้านสิ่งแวดล้อม และเครื่องมือด้านสิ่งแวดล้อมที่เข้ามาใช้ช่วยส่งเสริมผู้ประกอบการในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในองค์กร เวลา 1 วัน ดังกำหนดการอบรมเจ้าหน้าที่ของ สสว. ดังนี้

เวลา	เรื่อง
08:30-09:00	ลงทะเบียน
09:00-09:15	แนะนำโครงการ
09:15-10:45	SME ไทยภายใต้มาตรการด้านสิ่งแวดล้อม - มาตรการด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ - ความจำเป็นและภาระหน้าที่ของ SME ไทย - แนวทางปรับตัว – การประเมินความเสี่ยงในผลิตภัณฑ์ - กฎหมายที่เกี่ยวข้อง / แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
10:45-11:00	รับประทานอาหารว่าง
11:00-12:00	เครื่องมือการจัดการสิ่งแวดล้อม : การบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม - ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14001) - การบัญชีเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อม (EMA)
12:00-13:00	รับประทานอาหารกลางวัน
13:00-14:00	เครื่องมือการจัดการสิ่งแวดล้อม : การบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม - ธุรกิจที่รับผิดชอบต่อสังคม (CSR)
14:00-15:00	เครื่องมือการจัดการสิ่งแวดล้อม : การผลิตและผลิตภัณฑ์ - เทคโนโลยีสะอาด (CT) - การประเมินผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม (EPE)
15:00-15:15	รับประทานอาหารว่าง
15:15-16:00	เครื่องมือการจัดการสิ่งแวดล้อม : การผลิตและผลิตภัณฑ์ (ต่อ) - การประเมินวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ (LCA) - โครงการฉลากเขียว (Green label)
16:00-16:30	ถาม-ตอบ

3) จัดทำหลักสูตรฝึกอบรมให้สอดคล้องกับผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการและในแต่ละพื้นที่เป้าหมาย 3 แห่ง จำนวน 2 วันและมีผู้เข้าร่วมฝึกอบรมไม่เกิน 50 คนต่อวัน โดยมีกรอบเนื้อหาความรู้ดังนี้

วันที่ 1 สร้างความตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินธุรกิจภายใต้การค้าแบบโลกาภิวัตน์ และให้ความรู้เกี่ยวกับมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกับการค้า ระเบียบ WEEE, RoHS และ REACH ดังกำหนดการดังนี้

เวลา	เรื่อง
08:30-09:00	ลงทะเบียน
09:00-09:15	- พิธีเปิดการอบรม - แนะนำสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
09:15-09:30	แนะนำโครงการ
09:30-10:30	- การสร้างความตระหนักในด้านสิ่งแวดล้อม
10:30-10:45	รับประทานอาหารว่าง
10:45-12:00	SME ไทยภายใต้มาตรการด้านสิ่งแวดล้อม - มาตรการด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ - ความจำเป็นและภาระหน้าที่ของ SME ไทย
12:00-13:00	รับประทานอาหารกลางวัน
13:00-14:00	SME ไทยภายใต้มาตรการด้านสิ่งแวดล้อม (ต่อ) - แนวทางปรับตัว – การประเมินความเสี่ยงในผลิตภัณฑ์ - กฎหมายที่เกี่ยวข้อง / แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
14:00-14:45	เครื่องมือการจัดการสิ่งแวดล้อม : การผลิตและผลิตภัณฑ์ - เทคโนโลยีสะอาด (CT)
14:45-15:00	รับประทานอาหารว่าง
15:00-16:15	Workshop #1 - การเตรียมพร้อมในการรองรับระเบียบที่เกี่ยวข้อง
16:15-16:30	ถาม – ตอบ

วันที่ 2 ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการใช้เครื่องมือเพื่อจัดการและวิเคราะห์กระบวนการผลิตและผลิตภัณฑ์ เช่น เทคโนโลยีสะอาด (CT) การประเมินวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ (LCA) มาตรฐานการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ISO 14001 และการขอรับรองฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม ดังกำหนดการดังนี้

เวลา	เรื่อง
08:30-09:00	ลงทะเบียน
09:00-10:15	Workshop #1 - การเตรียมพร้อมในการรองรับระเบียบที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)
10:15-10:30	รับประทานอาหารว่าง
10:30-12:00	เครื่องมือการจัดการสิ่งแวดล้อม - ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14001) - การบัญชีบริหารเพื่อสิ่งแวดล้อม (EMA) - ธุรกิจที่รับผิดชอบต่อสังคม (CSR)
12:00-13:00	รับประทานอาหารกลางวัน

เวลา	เรื่อง
13:00-14:30	เครื่องมือการจัดการสิ่งแวดล้อม (ต่อ) - การประเมินวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ (LCA) - โครงการฉลากเขียว (Green label) - การประเมินผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม (EPE)
14:30-15:30	Workshop # 2 - การเลือกใช้เครื่องมือการจัดการสิ่งแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจที่เหมาะสม
15:30-15:45	รับประทานอาหารว่าง
15:45-16:15	นำเสนอผลกิจกรรมกลุ่มและข้อเสนอแนะ
16:15-16:30	ถาม – ตอบ

4) จัดประชุมเพื่อติดตามการดำเนินงานและความรู้ความเข้าใจในมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกับการค้าของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมที่ได้เข้าร่วมฝึกอบรมในแต่ละพื้นที่เป้าหมาย 3 แห่ง จำนวน 1 วัน และมีผู้เข้าร่วมไม่เกิน 50 คนต่อวัน และวิเคราะห์ความต้องการเพื่อสนับสนุนผู้ประกอบการให้สามารถดำเนินธุรกิจได้ภายใต้มาตรการด้านสิ่งแวดล้อมของสหภาพยุโรปที่เกี่ยวข้อง

เวลา	กิจกรรม
08:30-09:00	ลงทะเบียน
09:00-09:10	- พิธีเปิด
09:10-12:00	กรณีศึกษา - การปรับปรุงองค์กรด้วยเทคโนโลยีสะอาด - การใช้ LCA ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ - ผลกระทบของระเบียบ WEEE RoHS และ REACH กับ SME ไทย
12:00-13:00	รับประทานอาหารกลางวัน
13:00-14:00	วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค - การดำเนินการภายใต้มาตรการด้านสิ่งแวดล้อมในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม
14:00-14:15	รับประทานอาหารว่าง
14:15-15:00	ความต้องการสนับสนุน - การดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม
15:00-15:30	สรุปผลการประชุม

1.6 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) สามารถส่งเสริมความรู้ สร้างความตระหนักต่อมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกับการค้า และการจัดการสิ่งแวดล้อมด้วยเครื่องมือด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ให้กับผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 150 คน แบ่งเป็น 3 พื้นที่เป้าหมาย
- 2) ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้ และประสบการณ์ดำเนินงานด้วยเครื่องมือด้านสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม เพื่อนำไปปรับใช้ในการดำเนินธุรกิจของตนได้
- 3) ผลสรุปเบื้องต้นของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อให้ทราบถึงความต้องการ การสนับสนุนของผู้ประกอบการเพื่อลดภาระในการดำเนินการให้สอดคล้องตามระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อม